

УДК 811.11

Гордієнко Наталія Миколаївна

викладач

Національний технічний університет України "Київський
політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського"

Гордиенко Наталия Николаевна

преподаватель

Национальный технический университет Украины "Киевский
политехнический институт им. Игоря Сикорского"

Hordiienko N.M.

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv
Polytechnic Institute"

**ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ
ОСОБЕННОСТИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЛЕКСИЧЕСКИХ
ИННОВАЦИЙ**

LEXICAL INNOVATION PECULIARITIES

Анотація: Стаття присвячена дослідженню причин виникнення лексичних інновацій у мові, розглядаються етапи розвитку неологізмів.

Ключові слова: лексичні інновації, неологізми, окказіоналізми.

Аннотация: Статья посвящена исследованию причин возникновения лексических инноваций, рассматриваются этапы развития неологизмов.

Ключевые слова: лексические инновации, неологизмы, окказионализмы.

Summary: The article focuses on reasons for lexical innovations, stages of neologism formation are considered.

Key words: lexical innovation, neologisms, occasionalisms.

Немає жодних сумнівів, що мова є живим організмом, який не може не зазнавати певного розвитку з плином часу. І хоча мова живе за своїми внутрішніми законами, володіє власною автономністю, але звичайно, мова існує в суспільстві, і тому не може бути відірвана від людей і подій. Первинне значення слова з плином часу може начебто затуманюватися, на нього можуть нашаровуватися нові тимчасові значення. Розвиток суспільства відбивається на численних лексичних одиницях, що визначають суспільні відносини і зміни, які неминуче призводять до лексичних інновацій та перетворень у мові.

Слід зазначити, що ставлення до постійних неминучих змін у мові є досить неоднозначним. Так, наприклад, у 18 сторіччі панувала ідея, що мова має бути фіксована, застигла в часі, а отже захищена від руйнівної дії моди і соціальних тенденцій. Цю точку зору можна проілюструвати словами англійського письменника Джонатана Свіфта, який писав: "But what I have most at Heart is, that some Method should be thought on for *ascertaining* and *fixing* our Language for ever, after such Alterations are made in it as shall be thought requisite. For I am of Opinion, that it is better a Language should not be wholly perfect, that it should be perpetually changing... [3]

Як вже було зазначено, лексичний склад природної мови не є статичним, але відзеркалює багато динамічних процесів. Мовні зміни не обмежуються розширенням словникового запасу в мовних контактах і поступовою зміною значення, але це стосується всіх вживаних конвенцій письмових форм (знаків пунктуації, написання з великої та маленької літер), всіх компонентів нашої граматики.

Розвиток словникового складу англійської та німецької мов, особливо з дев'ятнадцятого століття, зростає швидкими темпами. Це може бути обумовлене цілим рядом екстралінгвістичних і інтралінгвістичних причин, до яких можна віднести розвиток науки, техніки та економіки,

впровадження технічних засобів, лексичну інтернаціоналізацію, лексичну диференціацію, виникнення нових слів шляхом словотворення. Перелічені причини швидкого збільшення словникового складу є далеко неоднорідними, але вони вказують на різні зміни, обумовлені взаємодією між мовною спільнотою та мовою. [2, с. 101-102]

Німецький професор *М. Хундт* зазначає, що кожен неологізм на своєму початковому етапі виникнення і становлення є okazіоналізмом. Так, за *М. Хундт*, неологізм проходить наступні етапи розвитку:

1. Поява нової лексеми чи нової семми. Причини появи лексичних новоутворень полягають у необхідності найменування нових фактів, процесів, концепцій тощо.
2. Узуалізація (включення нової лексеми чи нової семми в загальноживаний лексичний склад літературної мови).
3. Акцептуація (сприйняття нової лексеми як мовної норми).
4. Лексикалізація/інтеграція (зберігання нової лексеми та семми як частини загальноживаного лексичного складу шляхом включення до словника).

Неологізми проходять всі вищезгадані процеси розвитку протягом певного часу, і весь цей час сприймаються більшістю користувачів мови, як нововведення. Як тільки новоутворення стає невід'ємною частиною загальноживаної лексики літературної мови, воно вже не сприймається як неологізм (наприклад, *E-mail*). Таким чином, неологізми не є статичними, а процесуально-динамічними мовними явищами. Отже, через співвіднесеність неологізма до певного часу його виникнення, це поняття є дуже відносним і історично пов'язаним лінгвістичним терміном. [1, с. 14] Зі стилістичної точки зору, неологізми є експресивними, вони здійснюють особливо сильний прагматичний вплив на слухача. Але як тільки вони займають постійне місце в активному словниковому складі мови, вони

перестають бути неологізмами, хоча й зберігають лінгвістичні ознаки новизни протягом певного часу.

Дослідження особливостей виникнення інновацій у мові на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним завданням. Вивчення нових слів, аналіз шляхів і способів їх виникнення в мові завжди відображає найбільш характерні тенденції у зміні її словникового складу на сучасному етапі розвитку. Всі інноваційні явища суспільного і політичного життя суспільства знаходять втілення в нових словах. В лінгвістичній літературі, присвяченій проблемам неології, приділяється увага проблемі виникнення і вживання нових слів або нових значень вже існуючих у мові слів. Проте слід зазначити, що в області неології є безліч невирішених як в теоретичному, так і в практичному плані проблем, серед яких можна назвати проблему віднесення новоутворення до неологізму, нечіткість в стилістичній характеристиці неологізмів, визначення зв'язку між окказіоналізмом і неологізмом.

Література:

1. *Hundt Markus. Deutsche Wortbildung - synchron und diachron./ Markus Hundt – Heidelberg: Groos Verlag. - 2006.*
2. *Elisabeth Knipf-Komlósi, Roberta Rada, Csilla Bernáth. Aspekte des deutschen Wortschatzes. Ausgewählte Fragen zu Wortschatz und Stil./ Elisabeth Knipf-Komlósi// – Bölcsész Konzorcium. - 2006. - S.128.*
3. *Jonathan Swift A Proposal for Correcting, Improving, and Ascertaining the English Tongue In a Letter to the Most Honourable Robert, Earl of Oxford and Mortimer, Lord High Treasurer of Great Britain. [Електронний ресурс] - Режим доступу до журналу:http://books.google.com.ua/books/about/A_Proposal_for_Correcting_Improving_and.html?id=5FMJAAAAQAAJ&redir_esc=y*